

6.5. Wyniki badań

6.5.1. *Analiza dwuwymiarowa:*

kadra najlepiej wynagradzana vs. reszta kadry

W tej części rozdziału prezentujemy wyniki badania różnic rozkładu czasu pracy i produktywności naukowej między dwoma segmentami kadry, unikając dzięki specyficznemu zdefiniowaniu kadry najlepiej wynagradzanej (wiek, doświadczenie zawodowe, typ uczelni, typ działalności akademickiej) problemu porównywania kohort o radykalnie zróżnicowanym profilu zawodowym. Porównujemy zatem podobne z podobnym, a nie jabłka z pomarańczami, jak to ujmuje kultura anglosaska.

6.5.2. *Analiza dwuwymiarowa: wynagrodzenia akademickie i czas pracy*

Badamy tu pięć przekrojów pracy akademickiej: kształcenie, badania, praca na rzecz uczelni, praca administracyjna oraz inny rodzaj pracy akademickiej. Pytanie ankietowe w polskiej wersji językowej brzmiało: „Biorąc pod uwagę całą aktywność zawodową, proszę wskazać, ile godzin w ciągu tygodnia przeznaczają Pan(i) na każde z wymienionych poniżej zajęć w bieżącym roku akademickim” (zastosowano uśrednienie ważone w skali roku: 60% w okresie prowadzenia zajęć oraz 40% w okresie, kiedy zajęcia nie są prowadzone, co jest dobrym przybliżeniem dla większości analizowanych krajów (Bentley i Kyvik 2013)⁴).

Interesują nas w tym miejscu różnice dotyczące średniej liczby godzin pracy, zwłaszcza średniej liczby godzin poświęcanych na badania, między dwiema subpopulacjami w każdym kraju oraz weryfikacja hipotez statystycznych (zob. tabela 6.3). Nasze wyniki są oparte na dwustronnym teście t dla równości średnich. Przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$. Dla każdej pary o różnicy średnich istotnie różniące się od zera pojawia się w danej kolumnie symbol większej kategorii („top” dla najlepiej wynagradzanych naukowców oraz „pozostali” dla pozostałych naukowców). Test t dla dwóch średnich arytmetycznych (top vs. pozostali) został wykonany dla każdego kraju i każdym z pięciu typów badanej działalności akademickiej.

Wcześniejsze badania wynagrodzeń akademickich powszechnie wskazywały na to, iż dłuższe godziny poświęcane na badania są silnie skorelowane z wyższymi wynagrodzeniami (zob. np. Katz 1973, Hamermesh i in. 1982; Fairweather 2005). Prezentowana analiza wskazuje jednak, że o ile najlepiej wynagradzani naukowcy

⁴ Typy działalności akademickiej zostały dla wszystkich krajów zdefiniowane następująco: kształcenie to „przygotowywanie zajęć, materiałów na zajęcia, praca ze studentami, czytanie oraz ocenianie prac studenckich”, badania to „czytanie literatury przedmiotu, pisanie, wykonywanie eksperymentów, prowadzenie badań”, praca na rzecz uczelni to „bezpłatne usługi świadczone dla klientów i bezpłatne konsultacje, działania na rzecz dobra publicznego”, praca administracyjna to „udział w zebraniach ciał kolegialnych, biurokratyczne obowiązki”, a inny rodzaj pracy w uczelni „nie wpisuje się w poprzednie kategorie” (pytanie B1).

w trzech krajach europejskich rzeczywiście pracują dłużej (statystycznie istotne godziny „razem”), co ważniejsze, w sześciu krajach poświęcają oni więcej czasu albo na „pracę na rzecz uczelni”, albo na „pracę administracyjną”; zob. symbole „top” dla poszczególnych krajów.

Tabela 6.3

Zróznicowanie akademickiego czasu pracy. Wyniki testu t dla równości średnich, najlepiej opłacani naukowcy (top) vs. pozostali naukowcy (pozostali), wszystkie kraje. Pytanie B1: „Biorąc pod uwagę całą aktywność zawodową, proszę wskazać, ile godzin w ciągu tygodnia przeznaczają Pan(i) na każde z wymienionych poniżej zajęć w bieżącym roku akademickim” (średnia roczna: 60% w okresie prowadzenia zajęć oraz 40% w okresie, kiedy zajęcia nie są prowadzone). Wyłącznie kadra zatrudniona na pełnym etacie w sektorze uniwersyteckim i zajmująca się zarówno kształceniem, jak i badaniami

	PL	DE	AT	FI	IT	NL	NO	PT	CH	UK
Kształcenie										poz.
Badania										top
Praca na rzecz uczelni	top					top	top		top	
Praca administracyjna	top	top		top			top			
Inny rodzaj pracy akademickiej		top					top			
Razem (całkowita liczba godzin)		top		top					top	

Co niezwykle ważne w kontekście dotychczasowych badań, statystycznie istotna różnica czasu pracy między dwiema subpopulacjami kadry nie występuje w przypadku dwóch najważniejszych kategorii działalności akademickiej (i inwestycji czasu pracy): kształcenia i badań naukowych. Wyjątkiem jest tylko Wielka Brytania, gdzie występuje radykalnie inny wzorzec dystrybucji czasu pracy: najlepiej opłacani naukowcy poświęcają średnio na badania tygodniowo ponad 6,5 godziny więcej, a pozostali naukowcy poświęcają na kształcenie średnio ponad 5 godzin tygodniowo więcej (zob. szczegóły w tabeli 6.8 na końcu rozdziału). Ten tradycyjny wzorzec (więcej badań – wyższe wynagrodzenie, więcej dydaktyki – mniejsze wynagrodzenie) nie obowiązuje w żadnym z pozostałych krajów, chociaż w świetle niemal całej dostępnej literatury przedmiotu powinien obowiązywać. Nie obowiązuje również w Polsce.

Wcześniejsze badania prawie zawsze wskazywały na silną pozytywną korelację między czasem poświęconym na badania i poziomem wynagrodzeń i zarazem negatywną (lub w najlepszym wypadku zerową) korelację między czasem przeznaczonym na kształcenie i poziomem wynagrodzeń (Katz 1973; Marsh i Dillon 1980; Melguizo i Strober 2007; Hamermesh i in. 1982; Konrad i Pfeffer 1990; Fairweather 2005).

Prezentowane badanie przeprowadzone na dużej próbie europejskiej kadry tych wyników nie potwierdza. Tradycyjny związek między wyższymi inwestycjami czasu w badania i wyższymi wynagrodzeniami – systematycznie pokazywany